

Thông tin về Thiên nhiên và Bảo tồnNguồn: *Tiền phong*

Số: 260

Ngày: 16/9/08

Khai thác kiểu tận diệt thủy sản ven biển

Có những xóm làng nghèo hầu như không làm gì khác ngoài chuyện tập trung ra bãi bồi ven biển để khai thác nguồn lợi thiên nhiên ưu đãi. Lực lượng này tăng dần lên cùng với tốc độ khai thác đến mức báo động về sự cạn kiệt nguồn tài nguyên quý giá.

Từ thiên nhiên ưu đãi

Đang vào mùa bắt cua biển con và cá kèo giống nên suốt tuyến bãi bồi ven biển Trà Vinh không khi nào vắng bóng người. Chúng tôi theo chân đoàn đi bắt cua biển con của anh Trần Minh Hùng ở ấp Nhì, xã Mỹ Long Nam (Câu Ngang, Trà Vinh) ra bãi biển. Từng nhóm 4 - 5 người chia nhau từng khu vực để bắt. Khai thác cua giống phụ thuộc vào thủy triều. Khi thủy triều xuống mới bắt đầu.

Mới chừng 5-6 giờ sáng, bãi biển đã rất đông người, phần đông là trẻ em (14 - 15 tuổi). Trang bị của những tay "thợ săn" này hết sức đơn sơ, một cái keo nhỏ và một cái đèn pin (để dùng khi thủy triều xuống vào ban đêm) với người bắt cua tiêu, một cái thùng và cây vợt với người bắt cá kèo. Ở những vũng nước, đường lạch nhỏ dưới tán rừng bần phòng hộ bãi bồi, đoàn "thợ săn" bắt được những chú cua con nhỏ xíu, những chú cá kèo giống.

Những thợ săn thiên nhiên nhất luôn là những đứa trẻ do mất của chúng tình. Em Trần Văn Trí được danh là "sát cua". Trong vòng 3 - 4 giờ đồng hồ trong buổi sáng, Trí bắt được 80 con cua con, bán giá 700 đồng/con, thu được 56.000 đồng. Những đứa trẻ khác chỉ bắt được 40 - 50 con, thu được 30.000-40.000 đồng. Còn em Phan Chí Hường (15 tuổi) cho biết: "Nhà em ở ấp Tư, xã Mỹ Long Nam, nhưng năm nào em cũng lên ấp Nhì để bắt cua con về bán thấy ham lắm, có lúc em mê quá phải trốn học để đi bắt kiếm tiền, hôm nay em cũng bắt 60 con cua tiêu, cua nhướng bán được 42.000 đồng".

Dụng cụ bắt cua của các tay sát thủ còn có một cái xiệp, gồm 2 cây nẹp chéo vào nhau (chiều dài khoảng 2 mét) và lưới có kích thước mắt rất nhỏ (lưới mùng) cột vào 2 cây chéo. Xiệp tỳ vào bụng của người bắt cua, cứ thế mà đẩy dưới bùn, mực nước khoảng 40 - 50 cm.

Cua biển con có 3 loại: cua me (bằng hạt me), cua tiêu (bằng hạt tiêu) và cua nhướng (khi đi bắt phải nhướng mắt to lên mới thấy). Vùng bãi bồi ven biển xã Mỹ Long Nam thường chỉ bắt được loại cua nhỏ. Khu vực xã Hiệp Thạnh, Long Khánh, Long Vĩnh (Duyên Hải, Trà Vinh) bắt được cả cua lớn và thường được đi săn vào ban đêm khi thủy triều bắt đầu xuống cho

có thêm nghề bắt cá kèo giống, nghêu-sò huyết giống.

Hàng năm, từ tháng 9 năm trước đến tháng 4 năm sau là mùa bắt cua biển con, từ tháng 4 năm trước đến tháng 1 âm lịch năm sau là mùa bắt cá kèo con, từ tháng 4 đến tháng 9 là mùa khai thác nghêu - sò huyết giống. Ngư dân vùng ven biển của tỉnh có việc làm quanh năm. Cuộc sống của họ đã được cải thiện đáng kể.

Đến khai thác hủy diệt

Ngoài bắt bằng tay với phương tiện thủ công, còn có việc khai thác nguồn lợi thủy sản ven biển bằng tàu, thuyền và nhiều dụng cụ "hủy diệt hàng loạt" như lưới mắt nhỏ, dùm điện. Ngư dân nghèo không thể vươn ra xa bờ nên khai thác ven bờ, vùng rừng ngập mặn, bãi bồi nhiều không thống kê nổi.

Ông Đỗ Chí Sĩ, Trưởng phòng Đăng kiểm tàu cá thuộc Sở Thủy sản Cà Mau cho biết: "Số lượng tàu nhỏ khai thác ven bờ ở Cà Mau rất nhiều. Khảo sát nhiều lần những chúng tôi cũng chỉ áng chừng. Tàu công suất máy 20 CV trở lên khoảng 550 chiếc, công suất 15-20 CV gần 500 phương tiện. Nhỏ hơn nữa thì vô phương biết. Quản lý phương tiện khai thác ven bờ, gần bờ rất khó vì không cho phép đăng ký. Người dân làm nghề đây, te, trủ... đánh bắt cá, tôm không loại trừ con nào!".

Theo quy luật, các loại hải

đến lúc triều lên. Mùa cua lớn thì bắt cua lớn, mùa cua nhỏ thì bắt cua nhỏ, mà thứ nào cũng có người mua hết. Anh Nguyễn Thanh Hải ở ấp Nhì, xã Mỹ Long Nam cho biết: "Những ngày qua vào chính con nước tôi khai thác được 120 con cua tiêu, với giá bán 500 đồng/con, thu được 60.000 đồng và 2 kg cá kèo, giá bán 35.000 đồng/kg, thu được 70.000 đồng".

Phụ nữ cũng đi bắt cua con. Chị Phạm Thị Út ở ấp Nhì, xã Mỹ Long Nam nói: "Lúc đầu thấy ham quá tôi đi theo mấy anh và mấy đứa nhỏ học nghề bắt được 20 - 30 con/ngày, đến nay bắt cua cũng được 2 năm rồi, trung bình mỗi ngày cũng bắt được 40 - 50 con/ngày, kiếm được 30.000 - 40.000 đồng".

Chị Đặng Thị Triển (Út Mỹ), chủ vừa thu mua cua con ở ấp Tư, xã Mỹ Long Nam kể: "Vào những ngày vô con nước tôi mua được 8.000 - 10.000 con cua con". Cua biển ở đây nhiều lắm, mỗi ngày có 5 - 6 chủ mua mỗi người vài chục ngàn con, còn cua lớn cũng vài chục ký là thường". Anh Dương Văn Điện - Trưởng trạm Kiểm lâm thuộc Phòng Nông nghiệp - Thủy sản huyện Câu Ngang đề xuất ngành chức năng nên có nhiều biện pháp quản lý nguồn cua giống, nên anh nắm rất rõ. Trước đây người đi săn chỉ bắt cua biển, thời gian gần đây họ

sản theo mùa vào bãi cạn để sinh sản. Các loại lưới làm te, mùng đan rất dày đã bắt sạch các loại sinh vật mới đẻ nhỏ bé. Bên cạnh đó, loại phương tiện này thường dùng máy xe ô tô loại lớn nên sức đẩy rất mạnh và đi nhanh làm lớp bùn bị quấy đục gây ô nhiễm môi trường nước và sát hại các loại sinh vật nhỏ với mức độ "hủy diệt".

Ngư dân nghèo sống ven biển có xuồng nhỏ, chạy máy 5.5 CV là có thể ra ven biển giăng lưới cá, đóng đáy để khai thác tôm cá. Vùng Bãi bồi Mũi Cà Mau rộng chừng 240 km² là nguồn sống của ngư dân mặc dù có lệnh cấm khai thác. Ông Nguyễn Văn Thanh, ở ấp Sào Lưới, xã Nguyễn Việt Khái (Phú Tân, Cà Mau) kể: "Vào ban đêm, người dân các cửa sông, ven rừng ra Bãi bồi Cà Mau đặt lú, kéo lưới, đóng đáy rất đông. Vườn quốc gia Mũi Cà Mau, Kiểm ngư có kiểm tra xử lý nặng nhưng bà con vẫn làm vì miếng cơm manh áo".

Ông Huỳnh Văn Tuôi, ở ấp Rạch Gốc, xã Tân Ân (Ngọc Hiển, Cà Mau) cho biết: "Ngư dân làm nghề biển bắt đầu từ ven bờ, ra gần bờ và tiến tới vươn ra xa bờ. Đây là qui luật phát triển nghề biển. Tôi cũng bắt đầu từ xuồng ba lá, tàu nhỏ chạy máy đầu, nay mới có 3

chiếc tàu khai thác xa bờ. Và lại, người dân nghèo mới vào nghề phải khai thác ven bờ, gần bờ mới có kinh nghiệm để khai thác xa bờ".

Ở các cửa biển còn có kiểu đánh bắt bằng xung điện, với nhiều dạng, kích cỡ. Khi đặt máy phát điện trên tàu, hạ miệng lưới cào xuống sát mặt biển, cho tàu chạy và bấm nút thì tất cả cá, tôm và ấu trùng nhỏ bé đều bị dòng điện diệt chết sạch. Thời gian qua nó càng "hiện đại" và tàn phá ở tầm cỡ lớn hơn. Đáng báo động là loại xung điện có dòng điện lớn, phương thức đánh bắt hết sức nguy hại, sức tàn phá nguồn lợi không thua kém gì sử dụng thuốc nổ. Năm 2007, Thanh tra Thủy sản kết hợp Chi cục Bảo vệ Nguồn lợi Thủy sản tỉnh Trà Vinh phát hiện và xử lý trên 20 trường hợp tàu thuyền đánh bắt bằng xung điện, trong 7 tháng đầu năm 2008 đã phát hiện và xử lý khoảng 30 trường hợp.

Đâu là giải pháp chấn chỉnh

Ông Nguyễn Trung Dũng - PGĐ Sở NN-PTNT tỉnh Trà Vinh, nói: "Nguồn lợi thủy sản ven bờ dồi dào như hiện nay nhờ việc phục hồi và phát triển rừng phòng hộ. Tuy nhiên, việc khai thác bừa bãi đang tiềm ẩn một nguy cơ cạn

kiệt. Kích cỡ các phương tiện khai thác phần lớn nằm trong qui định cấm".

Ông Hồ Hoàng Hà - Chi cục trưởng Chi cục Bảo vệ Nguồn lợi Thủy sản tỉnh Trà Vinh, bức xúc: "Với mức độ khai thác như hiện nay rõ ràng ảnh hưởng rất lớn đến đến sự phục hồi của một số giống loài thủy sản. Nhưng việc cấm khai thác cũng hết sức khó khăn do đa số ngư dân nghèo, không có đất sản xuất, không có nghề nghiệp nào khác. Muốn giải quyết tốt vấn đề này cần có nhiều giải pháp đồng bộ với sự tham gia của nhiều ngành, nhiều cấp liên quan và các địa phương ven biển. Chi cục chúng tôi đang lập Đề án chuyển đổi một số ngành nghề cho ngư dân có phương tiện khai thác đánh bắt ven bờ".

Ông Đỗ Chí Sĩ, Trưởng phòng Đăng kiểm tàu cá thuộc Sở Thủy sản Cà Mau, trấn trở: "Khai thác ven bờ tràn lan đã hủy hoại tài nguyên, nguồn lợi thủy sản. Việc chuyển đổi nghề khai thác biển thân thiện với môi trường chúng tôi chỉ làm thí điểm một vài hộ để nhân rộng nhưng kinh phí hạn hẹp nên đành chịu, đề án chính sửa hoài mà không thể triển khai đại trà được".

Diệu Hiền - Tiến Hưng